

Већу Департмана за англистику

др Михаило Антовић

Наставно-научном већу Филозофског факултета

редовни професор

Предмет: Извештај са студијског боравка на Хумболтовом универзитету у Берлину у својству стипендисте фондације Александар фон Хумболт

У периоду од децембра 2020. до маја 2022. (са краћим прекидима, и уз неколико месеци рада од куће, а све услед ситуације изазване пандемијом вируса КОВИД-19) боравио сам на Катедри за музикологију и студије медија Хумболтовог универзитета у Берлину, у својству гостујућег истраживача – Хумболтовог стипендисте.

Ради се, дакако, о различитим институцијама које носе презиме чувених немачких научника, но обе су подједнако угледне: Хумболтов универзитет у Берлину, са кога је до данас потекло 57 нобеловаца, назван је по Вилхелму фон Хумболту, а Хумболтова фондација, која од 1953. финансира истраживаче са потенцијалом да „промене своје дисциплине“, по његовом брату Александру. Стипендија за искусне истраживаче, коју сам овом приликом добио, омогућила ми је једноипогодишњи боравак у Берлину, а надаље нуди и различите видове финансирања активности као алумнисте, по чему је фондација такође светски позната.

Мој пројекат био је посвећен развоју теорије музичког значења инспирисане лингвистичком семантиком. Главни задатак био је да напишем књигу на дату тему, коју ми је претходно наручила издавачка кућа *Routledge*, под насловом *Multilevel Grounding: A Theory of Musical Meaning* (*Вишеструко утемељење: једна теорија музичкога значења*). Он је успешно окончан, те је књига тренутно доступна у претпродаји на интернету, а излази из штампе 10. јуна ове године. Осим тога, пројекат је подразумевао експерименталну студију са српским и немачким испитаницима са циљем да се провере неки од постулата дате теорије. Услед околности изазваних немогућношћу рада уживо током већег дела боравка, овај задатак је делимично испуњен: студија је у потпуности припремљена и прилагођена онлајн окружењу, а тренутно је у току прикупљање података, тј. рад са испитаницима.

Пратеће активности претпостављале су још истраживачког рада. Наиме, будући да је експериментални сегмент студије био јако отежан, посветио сам се додатним теоријским разматрањима, на основу којих су досад објављена три рада: у часописима *Language and Literature*, *Наслеђе*, те у тематском зборнику куће *Springer* (у штампи). Један коауторски рад тренутно се налази у процесу рецензије (часопис *Music and Science*), а још два су у припреми. Премда је стипендија била чисто истраживачког типа, одржао сам и неколико предавања и презентација: у оквиру серије Хумболтовог универзитета *Collegium Musicologicum* 6. маја 2021. (сјајно посећену, са шездесетак угледних слушаца из целог света), на Форуму Хумболтових истраживача „Бетовенова империја ума“ у Бону, октобра 2021., у оквиру конференције *The Syntax and Semantics of Music and Dance* (Синтакса и семантика музике и плеса) на Универзитету у Риги, Летонија, новембра 2021., те пленарно предавање на управо одржаној конференцији *Music and Meaning* (Музика и значење) Европског друштва за музику у школству, на Универзитету уметности у Београду. Договорено суб-пленарно предавање на конференцији Европског удружења англиста у Лиону, августа 2021., нажалост сам морао да откажем због изненадних породичних околности.

Током боравка у Берлину успоставио сам сарадњу са више угледних научника, пре свега мојим академским домаћином, проф. др Себастијаном Клоцом и вишим предавачем др Матсом Киснером, са којим приводем крају једну коауторску студију. Наставио сам сарадњу и са проф. др Аном Бонифаци са Универзитета у Келну, која планира посету Нишу током наредне школске године, те успоставио контакт са доц. др Данијелом Замлер, угледном истраживачицом Макс Планковог института за емпиријску естетику у Франкфурту, која ће такође одржати виртуелно предавање у нашем Центру за когнитивне науке наредне школске године. Неки од осталих колега са којима сам успоставио или обновио контакт били су Вики Фишер (Макс Планков институт за психолингвистику у Најмегену), др Андреа Скјавио (Универзитет у Грацу), др Рене Тимерс (Универзитет у Шефилду), др Јоргос Атанасопулос (Универзитет у Дрездену), др Нина Јулич (Универзитет у Лајпцигу), др Максимос Калиакаос Папакостас (Универзитет у Атини), др Мирјана Проговац (Универзитет Вејн Стејт), др Арни Кокс (Оберлин колеџ), те изнад свих – проф. Реј Џекендоф (Универзитет Тафтс), по мени без сумње најугледнији светски лингвиста, од кога сам – након пуно година – добио изузетно позитиван (а према многим колегама из исте дисциплине – крајње критичан) цитат у зборнику на тему музике и језика, а који управо излази код куће *Oxford University Press*.

Како сам поменуо на почетку извештаја, Хумболтова фондација нуди шаролике програме и за алумнисте. Штавише, руководство фондације често истиче да је њихова девиза „једном Хумболтовац, увек Хумболтовац“. Ово значи да је организација заинтересована да подржи како даље пројекте својих бивших стипендиста тако и апликације нових колега са њихових институција. С тим у вези, управо сам добио тзв. „повратну стипендију“ (return fellowship) која ми омогућава мања средства за период до јуна 2023. године, током којих ћу организовати више предавања наших и немачких колега у Центру за когнитивне науке, те окупити сопствену истраживачку групу од неколико доктораната (потенцијалних будућих стипендиста) са којима ћу радити на даљем развоју своје теорије значења. Након тога, биће могуће аплицирати за нове боравке у Немачкој у трајању од једног до три месеца, те за прави двогодишњи истраживачки пројекат код фондације, у сарадњи са до две немачке академске институције. Уз друге линије финансирања (програм Идеје, потенцијални пројекти из програма Хоризонт Европа) ово коначно даје прилику да се нишки тим лингвиста и когнитивних истраживача сасвим искаже на светској академској сцени. Такође, ни средства за долазак немачких колега у Ниш, мању опрему или набавку књига на немачком, нису занемарљива. Коначно, као алумниста фондације у будућности ћу имати прилику да будем домаћин немачким истраживачима који су сами добили Хумболтове стипендије, из тзв. програма Федор Линен. Све ове су изузетне могућности како за мене лично тако и, чини ми се, за Филозофски факултет и Универзитет у Нишу.

Један административни извештај свакако не може да обухвати све добробити које добијање Хумболтове стипендије подразумева. Надам се да је текст горе пренео макар један део активности које сам обавио и могућности за наредне године, а истовремено исказујем велику захвалност Департману за англистику и Наставно-научном већу Филозофског факултета на одобреном одсуству.

У Нишу,

27. маја 2022. године

С поштовањем,

проф. др Михаило Антовић